

Milí,

zdravím Vás v novém roce poprvé z Lusaky. Čas prosince byl pro mě plný cestování, proto se ozývám až teď, abych Vám mohla shrnout celý uplynulý měsíc.

Na začátku měsíce jsme se vydali s učiteli z naší školy na edukační výlet do *Livingstonu*. Nebyla to pouze naše soukromá záležitost, ale jeli učitelé ze 3 salesiánských škol – z *Kasamy* (s nimi vyrazily i dobrovolnice – Teresa z Rakouska a naše česká dobrovolnice Petra) a z *Mansy*.

Po cestě do *Livingstonu* jsme navštívili obrovské cukrovo-třtinové plántáže v *Mazabuce*, kde je zároveň i naše „mladší sestřička“ – *City of Joy*, kde nás sestry i místní holky výborně pohostily.

Slavné Victoria Falls ...

V *Livingstonu* jsme po 3 noci přebývali u místních františkánů, kteří nám poskytli střechu nad hlavou i každý den něco dobrého do břicha. Při našem výletu jsme navštívili *The Livingstone Muzeum*, kde jsme si obohatili své znalosti o historii a kultuře Zambie a samozřejmě o samotném Davidu Livingstonovi, který jako první *muzungu* spatřil Viktoriiny vodopády. Ty jsme samozřejmě také navštívili. Protože pořádné období dešťů tehdy ještě nenastalo, vodopády plně neodpovídali jejich místnímu názvu *Mosi - oa - Tunya* (Dým, který hřmí), proto z útesů dlouhých asi 1 800 m, padalo jen několik vodopádů. Ale příroda je tam nádherná, proto i tak jsme se měli na co koukat. Během našeho výletu jsme i velice krátce a stručně navštívili hraniční státy – Zimbabwe a Botswanu, a viděli lvi a další kočkovité šelmy.

Po příjezdu domů do *City of Hope* nás čekalo jeden den oslavení našeho rodinného *Gratitude Day* a další den jsme se s většinou našich holek museli rozloučit. Neodjížděli jsme my, dobrovolníci, ale holky. Prosinec je, hned vedle dubna a srpna, dalším měsícem, kdy je naše škola zavřená a děti mají prázdniny. A pro naše holky je natolik speciální, že je to pro ně jediný měsíc v roce, kdy na delší dobu opouštějí brány *City of Hope*, a odjíždějí na prázdniny. Ptáte se kam? Ty, co mají nějaké příbuzné, tak k nim, další do rodin známých a ostatní do dalších projektů sester Salesiánek. Např. čtyři naše holky odjely do *Kasamy* za naší Pétou.

Všechno tu zesmutnělo. Pomohlo tomu i počasí, které bylo zatažené, šedivé, a zkrátka sem dorazilo to pravé období dešťů, kdy nyní už prší skoro každý den a velice silně a vytrvale. Dokonce tak silně, že se místní prašné silnice mění v obrovská jezera a centrum města taktéž, akorát navíc s mnoha plavajícími odpadky. S dobrovolnicemi jsme se rozhodly využít volnější čas a navštívit náš sesterský projekt v *Kasamě* a zároveň poznat lépe Zambii jako zemi. Sestry nás v hl. městě Severní provincie velice mile přivítaly. Komunita je tu velice pestrá – tím myslím mezinárodní, zastoupeny jsou tady: Indie, Kongo, Irsko a Keňa. Sestry tu mají *Laura Girls Secondary School* a internát pro holky, které tuto školu

V Kasamě ...

navštěvují. Naše Pěta Svatoňová během školního roku učí *Science* na této střední škole a odpoledne tráví doučováním a pomocí s přípravou do školy holek na internátu.

A co jsme tam všechno navštívily? Tak nějak nenásilně se naše sestava rozdělila na českou a německou skupinu. Já si po dlouhé době užila komunikaci v češtině a zároveň to bylo fajn při naplňování představ o cestování po každou z nás.

Pěta s laboratoří, kde tráví se studentkami většinu dopoledne...

Chishimba Falls...

Livingstone a proto se nám tolik líbilo. A to jsme ještě netušily, co nás čeká. Rybářskou lodí jsme se dopravily do vesnice *Nyamba*, která leží na břehu jezera, a ke které také po vodě vede jediná cesta. Když jsme dorazili, připadala jsem si jako Kryštof Kolumbus, po objevení Ameriky. Samozřejmě to trochu zveličuji, ale když vyskočíte z lodi a sejde se celá vesnice, aby si Vás prohlédla, děti se

Vesnice Nyamba a Tanganyika

Začaly jsme návštěvou *Chishimba falls*, které leží pouhých 30 km od *Kasamy*. Musím říct, že vody v nich bylo mnohem více než ve slavných Viktoriiniích.

Pak už jsme razily na sever. Do *Mbaly*, kde je *Moto Moto Muzeum* – jedno ze 4 zambijských muzeí, a poté do *Mpulungu*, města, srdce kmene *Lungu*, které leží na břehu druhého nejhlubšího jezera světa – *Tanganyika*.

Není to vůbec turisty obklopené město jako třeba *Livingstone* a proto se nám tolik líbilo. A to jsme ještě netušily, co nás čeká. Rybářskou lodí jsme se dopravily do vesnice *Nyamba*, která leží na břehu jezera, a ke které také po vodě vede jediná cesta. Když jsme dorazili, připadala jsem si jako Kryštof Kolumbus, po objevení Ameriky. Samozřejmě to trochu zveličuji, ale když vyskočíte z lodi a sejde se celá vesnice, aby si Vás prohlédla, děti se seběhnou a jeden přes druhého křičí: „*Muzungu, muzungu, muzungu, muzungu, ...*“ a potom se Vás letmo snaží dotknout, a když zjistí, že jim neublížíte, chytne Vás za ruku první, druhý, třetí, až máte kolem sebe takový shluk, že se nemůžete ani pohnout. Anglicky Vám rozumí maximálně *Hello!*, ale jinak stále štěbetají ve Vámi neznámém jazyce. Nakonec jste rádi, když mezi těmito domorodci najdete někoho, s kým se dá jakž takž anglicky dorozumět – tudíž pochopí, co mu říkáte a Vy zase pochopíte jeho:-). Neuvěřitelný zážitek...

Postavily jsme si stan pod střechou rákosové *insaky*, na písčitém břehu jezera. Další den jsme se vypravily ke *Kalambo falls*, které leží na hranici s naším severním sousedem – Tanzanií. Jsou vysoké 221 m – tudíž jsou 2x tak vyšší než vodopády Viktoriiny:-).

Protože rybářská loď, kterou jsme přijely, jezdí do *Mpulungu* a zpět pouze v pondělí, ve středu a v pátek, využili jsme pátečního spoje, abychom se dostaly zpět. Stačí, když člověk přijde ve správný čas na místo, kde byl vyložen a může se nalodit. Protože jsme si nebyly přesně jisté, v kolik loď, která vyplouvá ze zambijsko-tanzanské vesnice *Chipwa*, dorazí ke břehu naší vesnice, raději jsme si přivstaly. Někdo nám totiž tvrdil, že tu loď bude už kolem 6⁰⁰ a jiný zase až v 7⁰⁰. Ale jak už jsme si tu zvykly – vždy je mnohem lepší počkat, protože na nás nic čekat nebude.

Tak už jsme po 5:30 dorazily k místu, kde jsme před 2 dny přistály. Vesnice už samozřejmě byla na nohou. Vstává se tu se sluncem, se kterým se tu chodí i spát.

Kolem nás se po chvíli seběhl hlouček dětí. Nejdřív jsme se tak vzájemně okoukávali. Poté, když jeden z nich napsal do písku 40 a řekl *fourty*, čupla jsem si k nim a začala je zkoušet z počtů a posléze i z písmenek. Dost mě to bavilo. V takovémto prostředí si většina mých přátel představovala, že budu po celý rok, ale opak je pravdou:-). I pro mě toto byla vzácnost. Tabule – písčiná pláž, kolem pobíhající kuřata a slepice, cihlové domky s rákosovou střechou, díra v zemi a kolem rákos – jako suchý záchod, ženy

umývající hrnce špinavé od *nshimi* v jezeře, muži poslouchající jediný kontakt s civilizací – radio vysílající z *Mpulungu v lungu*, batole hrající si v písku s plechovkou, kterou tu *wuzungu* (mn. č.) místním nechali na drobnosti, ...

Z *Mpulungu* jsme již zaměřily do *Kasamy* a poté další den zpět do *Lusaky*, kam s námi odjela i Péťa - strávit Vánoce.

Vánoce jsme strávili s holkami, které tu přes prázdniny zůstaly. Připravily jsme, jak pro holky, tak i pro sestry, drobné dárečky a pokusily se o upečení mého oblíbeného lineckého, abychom trochu nasály vánoční atmosféry. Na Štědrý den jsme se společně sešli u jednoho stolu, pochutnali si na kuřeti s rýží a poté šli společně na mši sv. Na Boží hod jsme i s holkami byli pozváni do konventu na slavnostní oběd. Nikdy bych nevěřila, že se o Vánocích v Africe můžu tak přecpat:-).

Naše Štědrovečerní tabule ...

Vánoce tu měli úplně jiný ráz než u nás doma. Není to jenom tím, že tu nikdo netrpělivě nečeká na sních, ale byla jsem překvapena, že se tu s nimi nepojí žádné tradice a zvyky, jako je to třeba u nás doma. Ale to podstatné – radost z narození našeho Spasitele, tu člověk prožívá stejně. On se narodil pro nás všechny, bez rozdílu, pleti, náboženství či kultury!

Po Vánocích jsme v české sestavě (zapomněla jsem zmínit, že před Vánoci přijel Pěťu navštívit její kamarád) vyrazili na 3 dny do národního parku *Kafue*.

Leží asi 200 km západně od Lusaky a je to největší a nejstarší park Zambie. Rozlohou 22 500 km² může hrdě konkurovat rozloze např. celé Belgie. Viděli jsme mnoho krásných zvířat, ptáků – např. krásné slony, hrdé lvy, obrovské hrochy, drzé opice, lovcí ledňáčky, čekající supy, ... Nádhera vidět tu volnost a svobodu! A také jsme si užili pohodu posezení u večerního ohně.

Silvestr jsem už opět oslavila v City of Hope. S holkami jsme si uspořádaly taneční večer. Po půlnoci jsme se šly ven podívat na ohňostroje, které kolem bouchaly a popřály si jen to dobré do dalšího roku.

A co mě čeká dál? Dnes by se měly začít sjíždět holky domů z prázdnin, tak už se na ně moc těším! Musí se připravit na školu, která nám začíná 12. ledna. A s tím nám opět začnou i povinnosti a náš pravidelný denní režim:-).

Slon Africký...

Přeji všem jen to nejlepší do nového roku! Především hodně lásky a Boží požehnání! To jsou totiž základní kameny všeho kolem nás. Vidím to tu na každém kroku.

Děkuji Vám za Vaše modlitby a přímlyvy, moc si toho vážím!

Všechny srdečně zdraví

Radka (Rejoice)

